บทที่ 3
การศึกษาและพัฒนาการบริหารจัดการในสวนชาอินทรีย์

คณะทำงานโครงการศึกษาและพัฒนาการบริหารจัดการในสวนชาอินทรีย์ ได้ดำเนินงานดังต่อไปนี้

3.1 การฝึกอบรมเกษตรกร

3.1.1 มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

กิจกรรม ฝึกอบรมมาตรฐานและข้อกำหนดเกษตรอินทรีย์ โดยมีวิทยากร คือ คุณนาถฤดี นาครวาจา และคุณพิสมัย รัตนพลที เจ้าหน้าที่จากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ACT) โดยมีหัวข้อการอบรมดังภาคผนวก แสดงดังภาคผนวก ก

ผลการดำเนินงาน

– ฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกชาดอยวาวี ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านวาวี ตำบลวาวี อำเภอ แม่สรวย จังหวัดเชียงราย ในวันที่ 23 มกราคม 2553 มีเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 76 คน (ชาย 51 คน และหญิง 25 คน)

– ฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกชาดอยตุงและพญาไพร ณ ห้องประชุมหมู่บ้าน หมู่ที่ 17 ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย วันที่ 24 มกราคม 2553 มีเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 42 คน (ชาย 38 คนและหญิง 4 คน) รวมมีผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด 118 คน ในจำนวนเกษตรกรผู้เข้าอบรม มีจำนวนผู้ที่อ่านออกเขียนได้จำนวน 63 คน (ร้อยละ 53) พร้อมกันนี้ได้มีการสอบถามข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรแต่ละราย แสดงดังตารางที่ 3.1 ทั้งนี้พบว่าผู้เข้าร่วมอบรมมีอายุเฉลี่ยมากกว่า 35 ปี ในจำนวนผู้เข้ารับการอบรมร้อยละ 95 เป็นเกษตรกรผู้ปลูกชา และร้อยละ 5 เป็นผู้ประกอบการโรงงานชา

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบประเมิน

ลำดับ			ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบประเมิน	
			ผู้ปลูกชาดอยวาวี	ผู้ปลูกชาสหกรณ์สวนชาดอยตุง
1	เพศ	ชาย	20	28
		หญิง	20	5
		รวม	40*	33*
2	อายุ	18-25 ปี	1	3
		25-35 ปี	2	3
		35 ปีขึ้นไป	37	17
3	อาชีพ	เกษตรกรผู้ปลูกชา	39	32
		ผู้ประกอบการ	1	1
		อื่นๆ	0	0

* จำนวนผู้เข้าร่วมฝึกอบรมที่สามารถอ่านออกเขียนได้สามารถตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

ในการประเมินความพึงพอใจของเกษตรกรในการฝึกอบรมมาตรฐานและข้อกำหนดเกษตรอินทรีย์ครั้งนี้ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจโดยรวมมากกว่าร้อยละ 75 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับมาก

โดยเกษตรกรมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมดังนี้

- พึงพอใจในเนื้อหาและความรู้จากการอบรม
- ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมจะสามารถเพิ่มพูนความรู้ทักษะ
- ต้องการให้วิทยากรเตรียมเนื้อหาและเอกสารเฉพาะเรื่องชา ซึ่งวิทยากรได้ชี้แจงให้ทราบว่ามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นแนวทางข้อกำหนดทั่วไปที่ใช้ในการปฏิบัติกับพืชทุกชนิด สามารถนำไปประยุกต์กับสวนชาอินทรีย์ได้
- ต้องการข้อมูลเรื่องราคาชาว่าทำตามมาตรฐานแล้วราคาสูงมากน้อยเพียงใด
- ต้องการความรู้จากวิทยากรมากกว่านี้
- ควรมีการติดตามผลเป็นระยะ ๆ ควรจัดการอบรมในหมู่บ้าน เพิ่มเติมความรู้เรื่องชาเป็นหลัก เพราะจะได้นำไปใช้ได้
- ดีใจเป็นอย่างยิ่งที่มีการอบรมเพราะได้ความรู้เพิ่ม
- รู้สึกดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับฟังเนื้อหาในหัวข้อที่ได้เข้าอบรมและได้รับประโยชน์มากที่สุด
- กระชับเนื้อหาให้มากกว่านี้เพื่อให้เข้าใจง่าย และอยากให้พูดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพืชเศรษฐกิจท้องถิ่นและชามากกว่านี้
- ถ้าหากเป็นอย่างที่อบรมจะดีมาก ควรลงรายละเอียดให้มากขึ้น วิทยากรต้องมีความรู้พื้นฐานชาให้มากกว่านี้และควรจัดให้มีการอบรมบ่อย ๆ
- เสนอให้มีการอบรมเรื่องต่อไปนี้ อบรมเรื่องใส่ปุ๋ย ปรับปรุงคุณภาพต้นชา ปรับปรุงดิน คัดเกรดชา การทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์ การบรรจุและบรรจุภัณฑ์การตลาด ชี้แจงตลาดชา ตลาดรองรับชา และความสำคัญของการทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ส่งผลต่อเรื่องตลาดชา

จากจำนวนผู้เข้าร่วมและการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมหลังการฝึกอบรมดังกล่าว แสดงว่าเกษตรกรผู้ปลูกชาทั้งสองพื้นที่ให้ความสนใจในเรื่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างดี แต่ยังมีข้อสงสัยและต้องการความชัดเจนในเรื่องการนำไปปฏิบัติและผลที่จะได้รับ โดยเฉพาะความคาดหวังว่าราคาการรับซื้อของใบชาสดจะสูงขึ้น

3.1.2 การฝึกอบรมเทคนิคการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์สำหรับสวนชาอินทรีย์

กิจกรรม ฝึกอบรมเทคนิคการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์สำหรับสวนชาอินทรีย์โดยมีวิทยากรผู้ฝึกอบรม ได้แก่ คุณสุรชาติ คูอาริยะกุล นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย และคุณนิคม สุทธศิลป์ นักวิชาการเกษตรสำนักงานพัฒนาที่ดินเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ผลการดำเนินงาน

- ฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกชาดอยวาวี ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านวาวี ตำบลวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ในวันที่ 9 มีนาคม 2553 มีเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 50 ราย

- ฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกชาดอยตุงและพญาไพร ณ ห้องประชุมหมู่บ้าน หมู่ที่ 17 ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย 10 มีนาคม 2553 มีเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 56 ราย รวมผู้รับการอบรมครั้งนี้ทั้งหมด 106 คน พร้อมกันนี้ได้มีการทบทวนโครงสร้างบริหารงานกลุ่มชาอินทรีย์ของทั้งสองพื้นที่ พบว่าเกษตรกรในพื้นที่ที่ยังไม่เคยเข้าร่วมอบรมมาก่อนมาขอเข้ากลุ่มเพิ่ม เกษตรกรผู้ที่มีกลุ่มอยู่แล้วขอย้ายกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรจากพื้นที่อื่น ๆ มาขอเข้าร่วมโครงการ เช่น จาก ต.พญาไพร อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย และจาก จ.แม่ฮ่องสอน ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการในภายหลัง ดังนั้นคณะทำงานฯ ประธานกลุ่มและตัวแทนกลุ่มจึงได้กำหนดข้อตกลงรวมกันใหม่ ที่จะลงทะเบียนสมาชิกในกลุ่มตามรายชื่อผู้ที่เข้ารับการอบรมครั้งนี้ โดยจะไม่มีการเปิดรับลงทะเบียนเพิ่มเติม โดยคณะทำงานฯ ประธานกลุ่มและตัวแทนกลุ่มจะประสานงานดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันต่อไป

3.1.3 การฝึกอบรมการเก็บตัวอย่างดินเพื่อการวิเคราะห์และการทำปุ๋ยสำหรับสวนชาอินทรีย์

กิจกรรม ฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์และการเก็บตัวอย่างดินเพื่อการวิเคราะห์โดยมีวิทยากรผู้ฝึกอบรมได้แก่ คุณนิคม สุทธศิลป์ นักวิชาการเกษตรสำนักงานพัฒนาที่ดินเชียงราย จังหวัดเชียงราย และ คุณพิเชษฐ์ น้อยมณี จากสถาบันวิจัยเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการดำเนินงาน

- ฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกชาดอยวาวี ณ ห้องประชุมบ้านวาวี ตำบลวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ในวันที่ 25 เมษายน 2553 มีเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 77 ราย

- ฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกชาดอยตุงและพญาไพร ณ ห้องประชุมหมู่บ้าน หมู่ที่ 17 ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย 24 เมษายน 2553 มีเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 34 ราย รวมผู้รับการอบรมครั้งนี้ทั้งหมด 111 ราย ทั้งนี้คณะทำงานได้แจ้งแก่เกษตรกรให้เก็บตัวอย่างดินภายในสวนชาตามหลักการที่ได้อบรมไป แล้วนำมารวมกันเพื่อสุ่มตัวอย่างและส่งวิเคราะห์คุณภาพดินต่อไป

3.2 การจัดโครงสร้างบริหารงานกลุ่มชาอินทรีย์

กิจกรรม ประชุมชี้แจงและทำความตกลงกับเกษตรกรเพื่อจัดทำโครงสร้างการบริหารงานกลุ่มชาอินทรีย์ ออกเป็นสองกลุ่มดังนี้

- กลุ่มผู้ปลูกชาอินทรีย์ดอยวาวี ได้แก่เกษตรกรผู้มีภูมิลำเนา และพื้นที่ปลูกชาอยู่ในเขต ต. วาวี อ. แม่สรวย จ. เชียงราย
- กลุ่มผู้ปลูกชาอินทรีย์สากล ได้แก่เกษตรกรผู้มีภูมิลำเนา และพื้นที่ปลูกชาอยู่ในเขต ต. ดอยตุง และ ต. พญาไพร อ. แม่ฟ้าหลวง จ. เชียงราย

ผลการดำเนินงาน ได้จัดโครงสร้างบริหารงานกลุ่มชาอินทรีย์ โดยมีตัวอย่างโครงสร้างบริหารงานของ กลุ่มเกษตรกรผู้เข้าอบรมผู้ปลูกชาอินทรีย์สากลแสดงในภาคผนวก ก พร้อมกันนี้ได้มีการ ตกลงเพื่อแต่งตั้งคณะทำงาน ได้แก่ประธานกลุ่มและตัวแทนฝ่ายต่าง ๆ โดยกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบดังแสดงในตาราง 3.2

ตารางที่ 3.2 หน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม

ลำดับ	ตำแหน่ง	หน้าที่ความรับผิดชอบ
1	ประธาน	1. ควบคุมดูแลการบริหารงานของกลุ่ม 2. ดูแลการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานของกลุ่ม 3. เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจในการบริหารงาน 4. ติดต่อประสานงานหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
2	รองฝ่ายบริหาร	1. ควบคุมและดูแลการดำเนินงานของกลุ่มให้เป็นไปตามแผน 2. นำเสนอแผนการดำเนินงานของกลุ่มต่อคณะบริหาร 3. ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกลุ่มในบางโอกาส 4. จัดฝึกอบรมความรู้ให้แก่สมาชิกกลุ่ม
3	รองฝ่ายแปรรูป	1. ติดต่อประสานงานกับคณะบริหารงานกลุ่ม 2. วางแผนและนำเสนอการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ต่อคณะบริหารกลุ่ม 3. จัดอบรมและถ่ายทอดด้านความปลอดภัยให้แก่ฝ่ายแปรรูป 4. ควบคุมกระบวนการแปรรูปให้เป็นไปตามระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และมาตรฐาน GMP 5. กำกับดูแลกระบวนการแปรรูปชาให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามความต้องการของฝ่ายตลาด
4	รองฝ่ายผลิต	1. ติดต่อประสานงานกับคณะบริหารงานกลุ่ม 2. ทำแผนการถ่ายทอดความรู้ด้านระบบเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกรสมาชิก 3. กำกับดูแลการใช้ปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร 4. สมาชิกควบคุมการผลิตของแต่ละกลุ่มให้เป็นไปตามระบบมาตรฐาน 5. ควบคุมปริมาณและคุณภาพผลผลิตให้ได้ตามความต้องการของฝ่ายตลาด

ลำดับ	ตำแหน่ง	หน้าที่ความรับผิดชอบ
		6. รวบรวมผลผลิตจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งต่อให้ฝ่ายแปรรูป
5	รองฝ่ายตลาด	1. ติดต่อประสานงานกับคณะบริหารงานกลุ่ม 2. ติดต่อประสานงานปริมาณความต้องการผลผลิตจากลูกค้า 3. นำเสนอแผนพัฒนาด้านการตลาดต่อคณะบริหาร 4. วางแผนดำเนินงานจัดส่งผลผลิตให้แก่ลูกค้า 5. รวบรวมและนำเสนอข้อมูลความต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จากลูกค้า 6. รับคำร้องเรียนจากลูกค้า เสนอต่อประธานกลุ่ม
6	เหรัญญิก	1. จัดทำบัญชีรายรับและรายจ่าย 2. จดบันทึกการซื้อขายผลผลิต 3. ดูแลงบดุลของกลุ่มเพื่อนำเสนอต่อคณะบริหาร
7	ประธานกลุ่ม	1. ควบคุมดูแลการผลิตของสมาชิกให้ได้ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 2. ควบคุมดูแลการประเมินปริมาณและคุณภาพผลผลิตของสมาชิกกลุ่ม 3. รวบรวมและส่งผลผลิตของกลุ่มให้แก่ฝ่ายแปรรูป 4. เป็นตัวแทนสมาชิกในการติดต่อประสานงานกับรองประธานฝ่ายผลิต
8	เกษตรกรสมาชิก	1. เป็นเกษตรกรผู้ปลูกชาอินทรีย์และเป็นสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2. ต้องผ่านการอบรมด้านเกษตรอินทรีย์ 3. ผลิตชาภายใต้ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรอง 4. ส่งผลผลิตให้กับกลุ่ม 5. เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทุกครั้ง 6. ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกลุ่มอย่างเคร่งครัด

3.3 การเตรียมความพร้อมเพื่อขอรับรองสวนชาอินทรีย์

3.3.1 การสัมภาษณ์และจัดทำประวัติฟาร์มเกษตรกร

กิจกรรม ได้ทำการสัมภาษณ์เกษตรกรรายคนแยกตามพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์ประกอบด้วยข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น จำนวนแปลง ขนาดพื้นที่ ชนิดพืชที่ปลูก การใช้สารเคมี การให้น้ำ การบำรุงดิน และได้มีการทำแผนที่แปลง และแผนผังแปลงโดยคร่าว นอกจากนี้ยังได้มีการสอนเกษตรกรเพื่อให้บันทึกการจัดการต่าง ๆในสวนชาอินทรีย์ เช่น การใส่ปุ๋ย ดายหญ้า การเก็บใบชา ทั้งนี้ให้ถือว่าวันที่ให้สัมภาษณ์เป็นวันแรกที่เกษตรกรได้ทำการเกษตรตามหลักเกษตรอินทรีย์ภายใต้โครงการนี้

ผลการดำเนินงาน

มีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับโครงการและมาให้การสัมภาษณ์ ดังนี้

– ระหว่างวันที่ 20-23 เมษายน 2553 สัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกชาดอยวาวี จำนวน 74 ราย

– ระหว่างวันที่ 27-28 เมษายน 2553 สัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกชาดอยตุง จำนวน 33 ราย

– วันที่ 28 เมษายน 2553 กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกชา แม่หม้อ ดอยพญาไพร จำนวน 7 ราย

โดยรวมแล้วได้สัมภาษณ์และจัดทำประวัติฟาร์มเกษตรกรทั้งหมด 114 ราย จากจำนวนผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการทั้งหมด 169 ราย และมีผู้ที่ไม่มาให้สัมภาษณ์จำนวน 55 ราย ทั้งนี้ปัญหาหลักในการสัมภาษณ์และทำประวัติครั้งนี้ได้แก่ปัญหาในการสื่อสาร เนื่องจากเกษตรกรทั้งสองพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาและชนกลุ่มน้อย ไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ นอกจากนี้พื้นที่ปลูกชาบางแห่งยังไม่เคยทำการรังวัดมาก่อน ตัวเลขขนาดพื้นที่ปลูกชาจึงทำโดยการประมาณการเท่านั้น และอาจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้

ต่อมาได้ทำการสัมภาษณ์เกษตรกรเพิ่มเติมในพื้นที่ดอยวาวีอีกจำนวน 39 ราย ดังนั้นจึงมีเกษตรกรที่มีประวัติจากการสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ้น 153 ราย

3.3.2 การประเมินความเสี่ยงของพื้นที่ปลูกชาของเกษตรกร

กิจกรรม นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรมาประเมินความเสี่ยง และความพร้อมในการขอรับรองชาอินทรีย์ โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ 2 ด้าน ได้แก่

1. หลักเกณฑ์ด้านความเสี่ยงจากประวัติการใช้สารเคมีในพื้นที่ ดังนี้

– กลุ่มที่ C เกษตรกรยังมีการใช้สารเคมีในพื้นที่ปลูกชาในปีนี้

– กลุ่มที่ T1 เกษตรกรหยุดใช้สารเคมีมาแล้ว 1 ปี และอยู่ในระยะปรับเปลี่ยนที่ 1

– กลุ่มที่ T2 เกษตรกรหยุดใช้สารเคมีมาแล้ว 2 ปี และอยู่ในระยะปรับเปลี่ยนที่ 2

– กลุ่มที่ O เกษตรกรหยุดใช้สารเคมีนานกว่า 3 ปี และผ่านระยะปรับเปลี่ยนแล้ว

2. ความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย ดังนี้

– กลุ่มที่อ่านออกเขียนได้ สามารถทำบันทึกการจัดการภายในฟาร์มเพื่อการตรวจรับรองได้

– กลุ่มที่ไม่สามารถอ่านหรือเขียนภาษาไทยได้

คณะทำงานฯ ได้พิจารณาจากสองหลักเกณฑ์นี้ร่วมกัน เพื่อแบ่งกลุ่มเกษตรกรตามความพร้อมในการตรวจรับรอง ได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 แปลงชาที่พร้อมรับการตรวจรับรอง พื้นที่ผ่านระยะปรับเปลี่ยน และเกษตรกรสามารถทำบันทึกการทำฟาร์มได้

กลุ่มที่ 2 แปลงชาที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน และเกษตรกรสามารถทำบันทึกการทำฟาร์มได้

กลุ่มที่ 3 แปลงชาที่พร้อมรับการรับรอง หรืออยู่ในระยะปรับเปลี่ยน แต่เกษตรกรที่ไม่สามารถอ่านหรือเขียนภาษาไทย และไม่สามารถทำบันทึกการทำฟาร์มได้

ผลการดำเนินงาน รูปกิจกรรมการสัมภาษณ์เกษตรกรแสดงดังภาคผนวก ก ตามลำดับ และผลการแบ่งกลุ่มตามความพร้อมในการขอรับรองสวนชาอินทรีย์ แสดงดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 การแบ่งกลุ่มเกษตรกรตามความพร้อมในการขอรับรองสวนชาอินทรีย์

กลุ่มเกษตรกร	ความพร้อมในการขอรับรองสวนชาอินทรีย์			
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	หมายเหตุ
กลุ่มผู้ปลูกชาดอยวาวี	4	43	66	
กลุ่มผู้ปลูกชาอินทรีย์สากล ต. ดอยตุง	10	14	9	
ต. พญาไพร	7	-	-	เป็นกลุ่มที่ได้รับการตรวจรับรองชาอินทรีย์อยู่แล้ว โดยบริษัทเอกชน
รวม	21	57	75	รวมทั้งสิ้น 153 ราย

3.3.3 **การตรวจวิเคราะห์ดินในสวนชา**

กิจกรรม เก็บตัวอย่างดินจากสวนชาทั้งสองพื้นที่ แล้วนำมาสุ่มตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์ ค่าความเป็นกรด - ด่าง ปริมาณอินทรียวัตถุ และธาตุอาหาร ได้แก่ ไนโตรเจน Available Phosphorus และ Extractable available Potassium โดยกลุ่มพัฒนาการตรวจสอบพืชและปัจจัยการพืช สำนักวิจัยและพัฒนาเกษตร เขตที่ 1 เชียงใหม่ (สวพ.1)

ผลการดำเนินงาน มีตัวอย่างดินที่ผ่านการตรวจวิเคราะห์ทั้งหมด 30 ตัวอย่าง โดยตัวอย่างที่เหลือยังอยู่ในระหว่างการตรวจวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังมีได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ชำนาญการวิเคราะห์ดินดังนี้

— **สภาพความเป็นกรด - ด่างของดิน** แม้ไม่ได้มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของพืชโดยตรง แต่มีผลทางอ้อม คือส่งผลต่อความสามารถในการละลายของธาตุอาหารพืช โดยทั่วไปดินที่เหมาะสมกับการปลูกพืชควรมีความเป็นกรด - ด่างเป็นกลางหรือกรดอ่อน (pH 6.7) ซึ่งเป็นช่วงที่ธาตุอาหารอยู่ในรูปที่เป็นประโยชน์ต่อพืชมากที่สุด สำหรับธาตุอาหารเสริมที่เป็นธาตุที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโต แต่พืชต้องการในปริมาณน้อยและจะละลายออกมาในรูปที่เป็นประโยชน์มากที่สุด เมื่อ pH อยู่ในช่วง 5.5 – 6.5 แต่ถ้า pH ต่ำกว่า 5 ธาตุอาหารเสริมจะละลายออกมามากจนเป็นอันตรายต่อพืช แต่ถ้า pH สูงกว่า 7 จะละลายน้ำได้น้อยลงหรือเป็นประโยชน์ต่อพืชน้อยลง

ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ 30 ตัวอย่างดินพบว่า ตัวอย่างดินมีค่า pH ต่ำกว่า 5.0 จำนวน 13 ตัวอย่าง ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องเติมปูน เพื่อปรับความเป็นกรด - ด่าง มีตัวอย่างดิน 5 ตัวอย่าง ที่มี pH อยู่ในช่วง 5.6 – 6.5 ซึ่งไม่ต้องปรับปรุงค่า pH ส่วนตัวอย่างดินอีก 12 ตัวอย่าง มีความจำเป็นต้องปรับความเป็นกรด – ด่างเช่นกัน แต่ไม่เท่ากับตัวอย่างดิน 13 ตัวอย่างแรก

— **อินทรียวัตถุในดิน** เป็นประโยชน์ในการดูดซับธาตุอาหารในดินไว้ ลดการชะล้างพังทลายของดิน ลดอัตราการไหล่บ่าของน้ำบนผิวดิน ปรับปรุงกายภาพของดินให้ดีขึ้น จุลินทรีย์ในดินทำงานได้ดี ปรับ pH ปรับสภาพความเป็นกรด - ด่างของดิน ลดปริมาณความเค็มของดินและช่วยลดปัญหาโรคพืช ปริมาณอินทรียวัตถุในดินที่เหมาะสมร้อยละ 2.5 – 3.0 %

จากผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน พบว่า ตัวอย่างดินจำนวน 14 ตัวอย่าง มีค่าอินทรียวัตถุในดินต่ำกว่า 2.5 % การเติมปุ๋ยอินทรีย์จะช่วยเพิ่มค่าอินทรียวัตถุในดินได้ แต่ปริมาณการเติมอินทรียวัตถุในดินไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอน เนื่องจากปุ๋ยอินทรีย์แต่ละชนิดมีคุณสมบัติแตกต่างกัน

— **ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์** ควรมีปริมาณในดิน 26 – 42 mg/kg จากผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน พบว่า ตัวอย่างดินมีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์น้อย ควรเติมฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์

— **โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์** ควรมีปริมาณในดิน 130 mg/kg จากผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน พบว่า ตัวอย่างดินจำนวน 14 ตัวอย่าง มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์น้อยกว่า 130 mg/kg ควรเติมโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์

3.4 การขอรับรองการผลิตชาอินทรีย์

3.4.1 การลงสำรวจพื้นที่และตรวจประเมินสวนชาอินทรีย์เบื้องต้น

กิจกรรม ได้ดำเนินการ โดยทำการสุ่มตรวจสวนชาของเกษตรทั้งสองพื้นที่ หาพิกัดทางดาวเทียม วัดขนาดพื้นที่ ความลาดชัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการสมัคร

ผลการดำเนินงาน ได้ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับการยื่นสมัครเพื่อขอรับการรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ แต่อย่างไรก็ตามในการสำรวจพื้นที่จริงได้พบปัญหาการใช้สารเคมีบริเวณโดยรอบสวนชา ซึ่งอาจเป็นจุดเสี่ยงที่ทำให้เกิดการปนเปื้อนได้และอาจส่งผลให้ไม่ผ่านการตรวจประเมิน คณะทำงานได้แจ้งแก่หัวหน้ากลุ่มเกษตรกรทราบ และหารือเพื่อวางแผนในการตรวจรับรองต่อไป

3.4.2 การยื่นขอรับรองการผลิตชาอินทรีย์

กิจกรรม คณะทำงานได้รวบรวมข้อมูลมาบันทึกลงใบสมัครและนำเอกสารหลักฐานของเกษตรกรเพื่อยื่นขอรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ ดังต่อไปนี้

1.**การรับรองการผลิตพืชอินทรีย์** (Organic Thailand) สำหรับกลุ่มเกษตรกร โดยกรมวิชาการเกษตร

2.**การรับรองการผลิตพืชอินทรีย์สหภาพยุโรป** (EU) สำหรับกลุ่มเกษตรกร โดยหน่วยงานรับรองเอกชน คือ บริษัท BCS öKO-GARANTIE GmbH ประเทศเยอรมัน

ผลการดำเนินงาน

มีเกษตรกรที่มีสามารถกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มสมัครได้ครบถ้วน (อ้างตามข้อมูลจากการสัมภาษณ์และทำประวัติฟาร์มไว้แล้ว) และส่งเอกสารหลักฐานครบถ้วนอันได้แก่สำเนาทะเบียนบ้าน และสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อยื่นขอรับรอง ดังนี้

1. การรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ (Organic Thailand) สำหรับเกษตรกร 2 กลุ่มจำนวนเกษตรกร 26 ราย คิดเป็นพื้นที่รวม 232.5 ไร่
    - กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกชาอินทรีย์ดอยวาวี จำนวน 16 ราย พื้นที่รวม 195.5 ไร่
    - กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกชาอินทรีย์สากล จำนวน 10 ราย พื้นที่รวม 37 ไร่

การรับรองการผลิตพืชอินทรีย์สหภาพยุโรป (EU) ระยะปรับเปลี่ยนปีแรก สำหรับเกษตรกร 2 กลุ่ม จำนวนเกษตรกร 66 ราย คิดเป็นพื้นที่รวม 2,702.8 ไร่

- กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกชาอินทรีย์ดอยวาวี 36 ราย พื้นที่รวม 2,211.5 ไร่
- กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกชาอินทรีย์สากล 30 ราย พื้นที่รวม 491.3 ไร่